

14

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tel. : 44 72 34

Beyoğlu

No.

19 Ocak 1967

Dünya (İstanbul)

PABLO CASALS — Hedef bir asır..

Ünlü Yorumculardan Portreler

Pablo Casals 90 yaşında

Birkaç hafta evvel 90 yaşına basmış olan Pablo Casals açık mavi gözlerini iri iri açıp sağ elinin işaret parmağını havaya kaldırıp konuşmaya başladı. «Olmalıyacak birşey bu. Düşünün, Bach, Beethoven, Mozart ve Schubert gibi nice müzik de hasının ileri bir yaşa kadar yaşamamış olmalarıyla bu dünya ne eserler kaybetmiştir. Bach öldüğü zaman 65 yaşındaydı. Ben ondan 25 yaş büyüğüm. Beethoven 57 sinde, Mozart otuzunda ve Schubert de 31 yaşındayken ölmüşler.

Hiç kimse bu hakikatı düşünmüyor. Hiç kimse düşünmüyor bu sanatçıların ileri bir yaşa kadar yaşamaları musiki âlemine neler kazandırabilirdi. Casals bunları söylerken parmağını bana doğru uzatıp ilâve etti «Müt hiç birşey bu.»

29 Aralık'ta 90 yaşına basan İspanyol asıllı sanatçının musiki alanındaki bitmek tükenmek bilmeyen çalışma şevkine uygun bir düşünceydi bu. Zira Casals çalışma azminden hiçbir şey kaybetmiş değildir. Doğum günü şenlikleri San Juan'da ki hükümet konağında yapılmış olan büyük musiki dehasına gösterilen derin hürmet ve imbar geçen yaz Fransa'da başlamıştı. İspanyol vatandaşları tarafından ve dünyanın her tarafından sanatçıya hediyeler yağmaktaydı Puerto Rico'da hemen hemen her hafta şerefine bir konser düzenlenmektedir.

San Juan'daki sahil evinde bu hakikatı yaptığım Casals «Her yaşım sebebiyle şebhatımız çok fevkalâde ol duğ unu söyleyemem» diyen büyük deha ilâve etti, «Lâ-

kin bir müzisyen ve bir insan olarak vazifelerimi yapmak için henüz iyi ve sıhhat teyim»

Ünlü violonist kendini iki, üç ve hattâ beş sene evvel öldüğünden daha değişik hissetmediğini söyleyerek «Hâlâ pipomu içiyorum. Hâlâ hayatta birçok şeylerden zevk alabiliyorum» diye ekledi.

30 yaşındaki güzel Puerto Ricolu karısı Martha söze karıştı «Allaha çok şükür, Pablo hâlâ her bakımdan fa al ve mükemmel bir insan. Hayret verici birşey bu, «ma hakikat.» Bundan dokuz sene evvel evlendiği genç ve güzel karısı bu mülâkat esnasında sanatçının yanındaki koltukta oturuyordu. Mrs. Casals kocası için konuşurken Casals da piposunu doldurmakla meşguldü.

Casals'ın günlük meşgaleleri arasında sabah erken sahil boyunca bir yürüyüş, Bach'a olan saygı ve hürmeti göstermek gayesiyle her gün piyanoda Bach'ın Prelüde ve Fugue'lerinin çalışması, violonsel çalışmaları, beste ve öğrencilerine ayırdığı vakit zamanının büyük kısmını almaktadır. Bu yıl da her yıl olduğu gibi, Casals, şerefine tertip edilen San Juan ve Prades Müzik Festivallerine iştirâk etmiş, Marlboro'daki sınıflarına vereceği musiki dersleri ve birçok ülkelerde değişik orkestraların refakatinde idare edeceği kendi sulh oratoryosu olan «El Pesebre» nin çalışması sanatçının senelik plânları arasındadır.

«Müzik» diyor Casals «Tıp kı kelimeler gibidir. Sizin söylemek istediğiniz şeyi tam

mânasıyla anıyabilmem için konuşma esnasında geçen bütün kelimeleri anlamam icap eder. İşte müzik de böyledir. Müziğin temel kuralları hiçbir zaman değişmez, tıpkı içden gelen tabii hislerin değişmediği gibi.. Bu kuralların en önemlilerinden biri samimi olmaktır. Fakat çağımızda bazı besteciler orijinal olmak ve öyle görünmek sevdaşındalar. Pek çoğu hissettikleri şeyleri ifade etmek ve samimi olmaktan çekiniyorlar.»

Bununla beraber Maestro bazı çağdaş müzisyen ve bestecileri de övmekten geri kalmıyor. «Bugünün çağdaş kompozitör ve müzisyenleri» diyor. «Yani iyileri bundan 50 sene evvelkilere kıyasla çok daha iyi çalışıyorlar. Teknik bakımından daha ilerlediler ve benim gençliğime kadar olan süre içinde birçok hâatalarını düzelttiler. Meselâ çok az bir süre evveline kadar nefesli sazlar ve hattâ yaylı sazlar çalan müzisyenlerin en gözde olanları bile eserleri tam bir ahenk ve bir düzen içinde çalmazlardı. Eugene Ysaye'nin kemanda ve benim violada ilk doğru ve ahenkli çalan müzisyenler olduğumuz söyle-nirdi. Hep merak ederim, acaba Bach ve Beethoven zamanlarında orkestraların durumu neydi?»

Çağımızın Schweitzer, Einstein, Bertrand Russell ve Casals gibi yüce şahsiyetleriyle yapılan bir mülâkatta ortaya kaçınılmaz bir soru, insanlığın geleceğinin ne olacağı sorusu atılıyor. Casals bu soruya şu cevabı verdi: «Ben bu hususta şahsen umutluyum.»

Robert Friedman